

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی

نفتا | MTBE | آیزوفید و آیزوریسایکل | حلال‌ها (۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳) | رافینیت

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی (پیوست تخصصی خوراک واحدهای هیدروکربنی) -
هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۵۲۵۷

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۵

فهرست

۱	مقدمه
۲	۱. نفتا
۲	۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس
۳	۲. MTBE
۴	۳. آیزوفید
۶	۴. آیزوریسایکل
۷	۵. حلال‌ها
۸	۵-۱. حلال ۴۰۲
۹	۵-۲. حلال ۴۰۴
۱۰	۵-۳. حلال ۵۰۲
۱۱	۵-۴. حلال ۵۰۳
۱۲	۶. رافینیت
۱۴	جمع‌بندی

مقدمه

خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی از حلقه‌های کلیدی زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌روند. نوسانات این بازار می‌تواند به‌طور مستقیم بر روند تأمین مواد اولیه، برنامه‌ریزی تولید، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثر بگذارد. در این میان، خوراک‌های مورد استفاده در واحدهای هیدروکربنی، از جمله نفتا، MTBE، آیزوفید و آیزوریسایکل، در کنار برش‌های حلالی و رافینیت، به دلیل نقش تعیین‌کننده در تولید هیدروکربن‌ها، سوخت‌ها، حلال‌ها و سایر محصولات پالایشی و پتروشیمیایی، از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

اهمیت بررسی این گروه از محصولات در هفته مورد بررسی، صرفاً به رفتار معاملاتی آن‌ها در بورس انرژی محدود نمی‌شود. سازمان ملی استاندارد ایران در تاریخ ۱۴۰۵/۰۳/۲۵، کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» به شماره ۱۱۱۱۱۰۱۳۵ را، همراه با شرایط و ضوابط اجرایی، برای مدت سه ماه ابلاغ کرد. در این ابلاغیه، فهرستی از مواد اولیه مورد نیاز برای تولید هیدروکربن‌های مذکور ارائه شده و واحدهای تولیدی مشمول ملزم هستند محصولات خود را مطابق مواد اولیه تعیین‌شده در این فهرست تولید کنند. پس از پایان مهلت سه‌ماهه اولیه، کد عمومی مذکور مجدداً توسط سازمان ملی استاندارد ایران به مدت شش ماه تمدید شد و اعتبار آن تا تاریخ ۱۴۰۵/۱۲/۲۵ ادامه یافت. از این رو، الزامات و فهرست مواد اولیه تعیین‌شده در این کد، در دوره مورد بررسی گزارش نیز همچنان مبنای قابل استناد برای واحدهای تولیدی مشمول بوده است.

از این منظر، یکی از نقاط قوت و وجوه تمایز گزارش حاضر، بررسی بخشی از مواد اولیه و خوراک‌هایی است که در فهرست مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدکننده محصولات هیدروکربنی قرار می‌گیرند و در عین حال، به‌صورت مستمر یا نسبتاً منظم در بورس انرژی عرضه می‌شوند. اگرچه عرضه این محصولات در همه هفته‌ها استمرار کامل ندارد، تکرار نسبی عرضه آن‌ها امکان رصد دوره‌ای شرایط تأمین، میزان دسترسی واحدهای تولیدی به خوراک و تغییرات تعادل میان عرضه و تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین، این گزارش علاوه بر ارائه تصویری از وضعیت معاملات، می‌تواند میزان انطباق شرایط بازار خوراک با الزامات و محدودیت‌های ناشی از کد عمومی مذکور را نیز تا حدی آشکار کند.

هر یک از این خوراک‌ها تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل متفاوت، از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، ظرفیت و برنامه عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای واحدهای مصرف‌کننده، تغییرات نرخ خوراک، محدودیت‌های لجستیکی، کیفیت محصول و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم معاملات آن‌ها می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پوشش تقاضا، پایداری عرضه، شدت محدودیت تأمین و کیفیت کشف قیمت در بورس انرژی ارائه دهد. همچنین، تفکیک میان مازاد عرضه، کسری عرضه و رقابت قیمتی، امکان ارزیابی دقیق‌تر فشارهای هزینه‌ای وارد بر واحدهای تولیدی و صنایع پایین‌دستی را فراهم می‌کند.

گزارش حاضر به‌عنوان پیوست تخصصی گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی، با تمرکز بر معاملات هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، وضعیت مواد اولیه و خوراک‌های مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی را در شش گروه اصلی شامل نفتا، MTBE، آیزوفید، آیزوریسایکل، حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ و رافینیت بررسی می‌کند. در این بررسی، روندهای غالب بازار

از منظر حجم عرضه، میزان تقاضا، نسبت پوشش تقاضا، کسری یا مازاد عرضه، شکل‌گیری رقابت قیمتی، سطح قیمت‌های معامله‌شده و رفتار معاملاتی عرضه‌کنندگان و خریداران مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

هدف از تهیه این پیوست، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط تأمین خوراک واحدهای هیدروکربنی در مقطع مورد بررسی و تبیین ارتباط میان وضعیت معاملات این خوراک‌ها و الزامات مطرح‌شده در کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ» است. این گزارش می‌تواند مبنایی برای ارزیابی دقیق‌تر وضعیت بازار، برنامه‌ریزی تأمین مواد اولیه و تصمیم‌گیری تولیدکنندگان، فعالان اقتصادی، مصرف‌کنندگان صنعتی و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته فراهم کند.

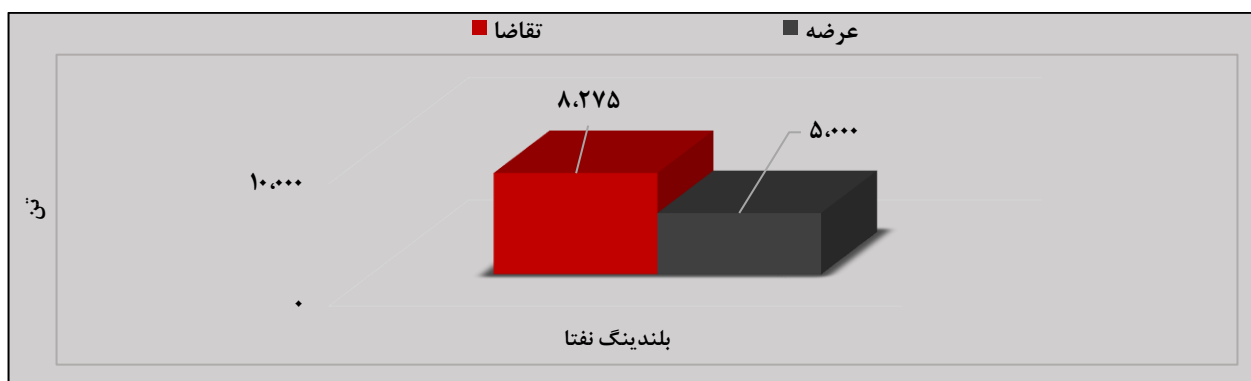
۱. نفتا

نفتا در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ تنها توسط یک تولیدکننده، پالایش نفت بندرعباس، در رینگ داخلی بورس انرژی ایران عرضه شد که در ادامه، مروری بر عملکرد این تولیدکننده در هفته مذکور خواهیم داشت.

۱-۱. نفتا؛ پالایش نفت بندرعباس

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، نفتای پالایشگاهی در بورس انرژی ایران تنها توسط پالایش نفت بندرعباس و در قالب بلندینگ نفتا عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۵ هزار تن بلندینگ نفتا عرضه کرده است که در مقابل آن، تقاضایی قابل‌توجه به میزان ۸ هزار و ۲۷۵ تن به ثبت رسید. بر این اساس، عرضه بلندینگ نفتا پالایش نفت بندرعباس با کسری ۳ هزار و ۲۷۵ تنی مواجه شد؛ موضوعی که بیانگر فشار تقاضا و محدودیت عرضه این محصول در هفته مورد بررسی است.

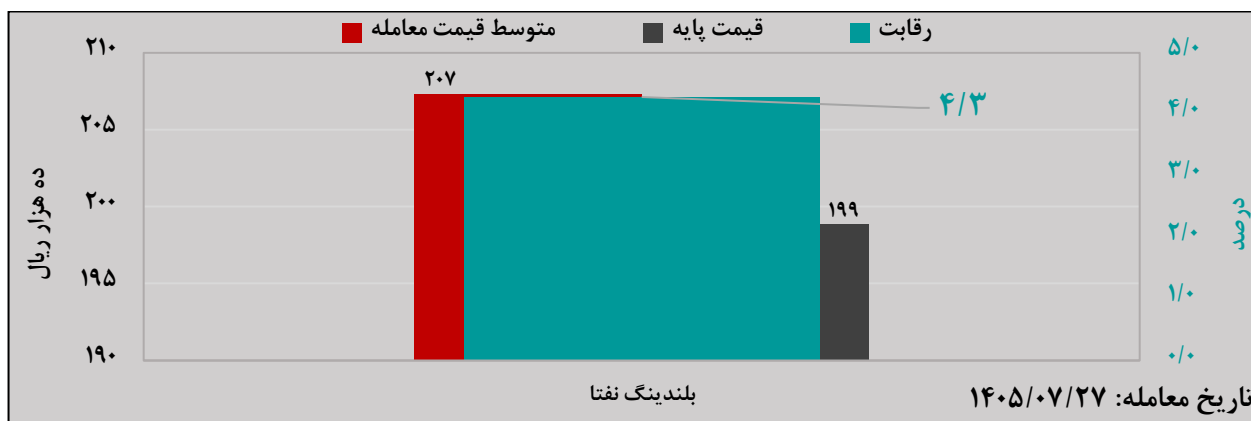
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای نفتای پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و وضعیت معاملات بلندینگ نفتا پالایش نفت بندرعباس در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که حجم تقاضای ثبت‌شده فراتر از میزان عرضه بوده و این محصول با فشار تقاضا مواجه شده است. این وضعیت به شکل‌گیری رقابت قیمتی مثبت به میزان $\frac{4}{3}$ درصد نسبت به قیمت پایه انجامید و در نهایت، بلندینگ نفتا با قیمت ۲۰۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی فشار تقاضا به افزایش قیمت نهایی نسبت به قیمت پایه منجر شد.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی بلندینگ نفتا شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

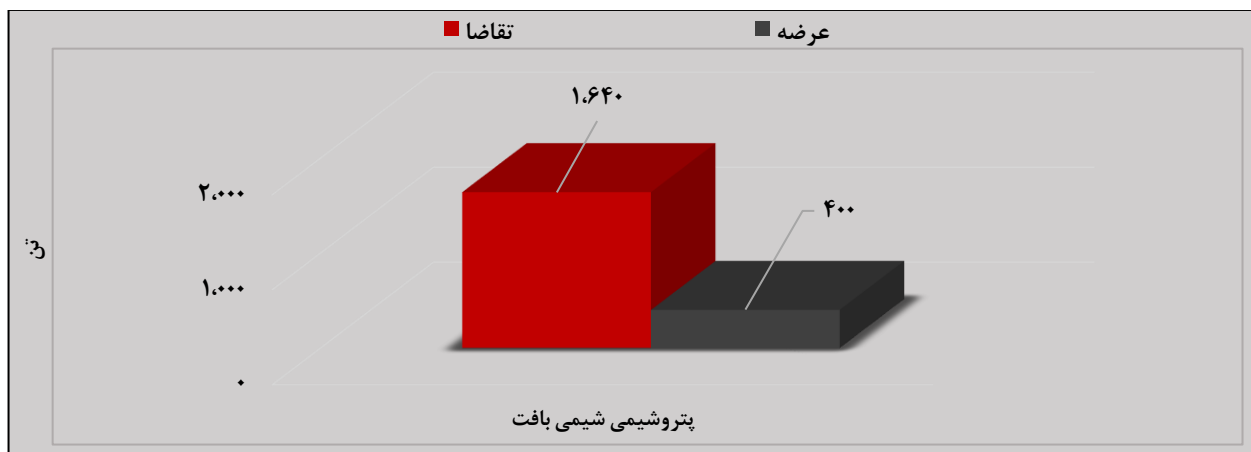
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، بررسی معاملات نفتا در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که عرضه این محصول پس از وقفه یک‌هفته‌ای، صرفاً از سوی پالایش نفت بندرعباس و در قالب بلندینگ نفتا از سر گرفته شد. با وجود بازگشت عرضه، حجم تقاضای ثبت‌شده به مراتب از میزان عرضه فراتر رفت و بخش قابل‌توجهی از تقاضا بدون پاسخ باقی ماند. این عدم‌توازن، به شکل‌گیری رقابت قیمتی و معامله محصول بالاتر از قیمت پایه منجر شد. در مجموع، محدودیت عرضه در کنار تقاضای قابل‌توجه، زمینه افزایش فشار رقابتی و رشد هزینه تأمین نفتا برای خریداران را فراهم کرده است.

۲. MTBE

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت MTBE را در بورس انرژی ایران عرضه کرد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۴۰۰ تن از این محصول را عرضه کرده است؛ در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن به ۱ هزار و ۶۴۰ تن رسید. بر این اساس، عرضه MTBE با کسری ۱ هزار و ۲۴۰ تنی مواجه شد و بیش از ۷۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. این وضعیت بیانگر تداوم محدودیت عرضه MTBE از سوی پتروشیمی شیمی‌بافت و فاصله قابل‌توجه حجم عرضه با نیاز ثبت‌شده بازار در هفته مورد بررسی است.

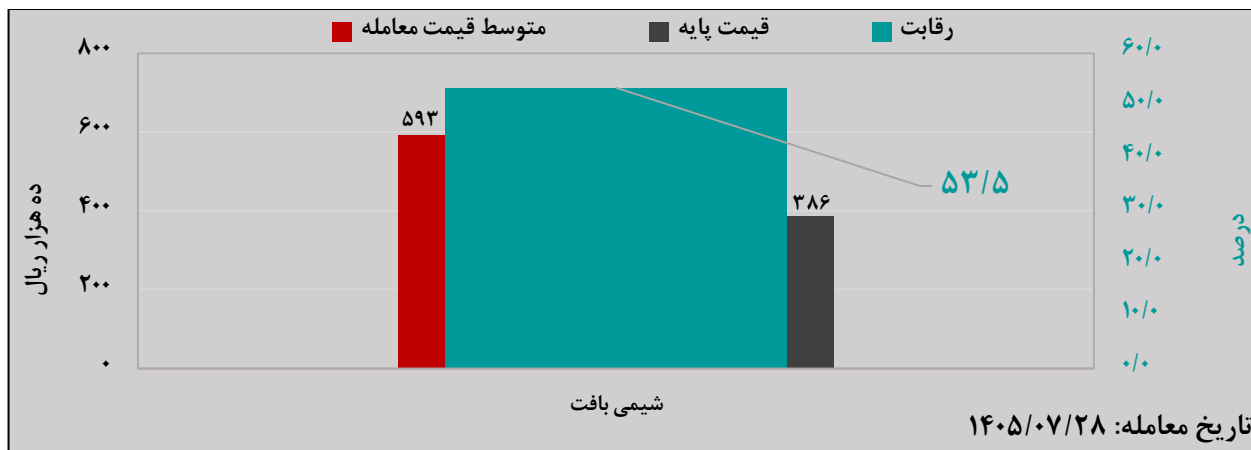
شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار تقاضای موجود برای این محصول به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجهی منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که MTBE با رقابت قیمتی مثبت ۵۳/۵ درصدی مواجه شد و در نهایت با نرخ ۵۹۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شد. این میزان رقابت، با وجود کاهش نسبت به هفته قبل، همچنان از تداوم فشار تقاضا در برابر عرضه محدود این محصول و افزایش هزینه تأمین آن برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی حکایت دارد.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی MTBE شرکت پتروشیمی شیمی‌بافت؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

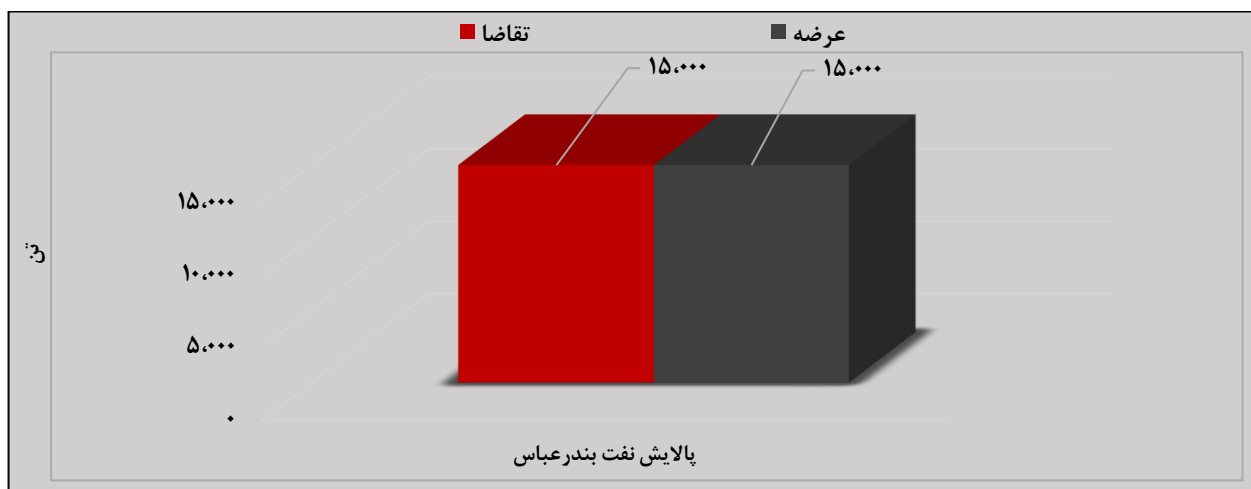
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، بررسی معاملات MTBE در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که محدودیت عرضه این محصول در برابر تقاضای قابل‌توجه بازار همچنان پابرجاست و بخش عمده تقاضای ثبت‌شده بدون تأمین باقی مانده است. تداوم این عدم‌توازن، به رقابت قیمتی قابل‌توجهی انجامید؛ هرچند شدت رقابت نسبت به هفته قبل کاهش یافت، اما همچنان بیانگر استمرار فشار خریداران برای تأمین این محصول است. در مجموع، شرایط معاملاتی MTBE حاکی از آن است که عرضه محدود پتروشیمی شیمی‌بافت، علاوه بر پوشش ناکافی نیاز بازار، زمینه افزایش هزینه تأمین برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی را فراهم کرده است.

۳. آیزوفید

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، آیزوفید در بورس انرژی ایران توسط پالایش نفت بندرعباس عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این شرکت ۱۵ هزار تن از این محصول را عرضه کرده که در مقابل، به همین میزان تقاضا برای آن به ثبت رسیده است. بر این اساس، میان حجم عرضه و تقاضای آیزوفید در این عرضه تعادل برقرار بوده و هیچ‌گونه کسری یا مازاد عرضه‌ای شکل نگرفته است؛ به‌طوری‌که کل تقاضای ثبت‌شده، معادل ۱۰۰ درصد حجم عرضه، توسط عرضه انجام‌شده پوشش داده شده است.

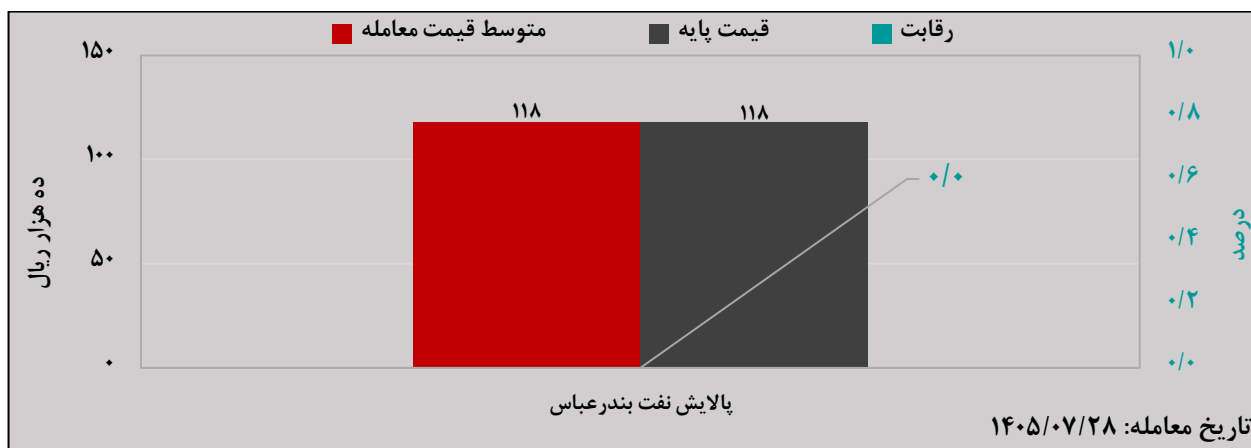
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوفید شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت پایه و قیمت معامله آیزوفید در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به برابری حجم عرضه و تقاضای ثبت شده برای پالایش نفت بندرعباس، فشار تقاضای مازادی در بازار این محصول شکل نگرفت و معامله بدون رقابت قیمتی انجام شد. به این ترتیب، کل ۱۵ هزار تن آیزوفید عرضه شده در سطح قیمت پایه، معادل ۱۱۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، معامله شد. در نتیجه، قیمت معامله این محصول در هفته مورد بررسی بدون افزایش نسبت به نرخ پایه باقی ماند.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی آیزوفید شرکت پالایش نفت بندرعباس؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

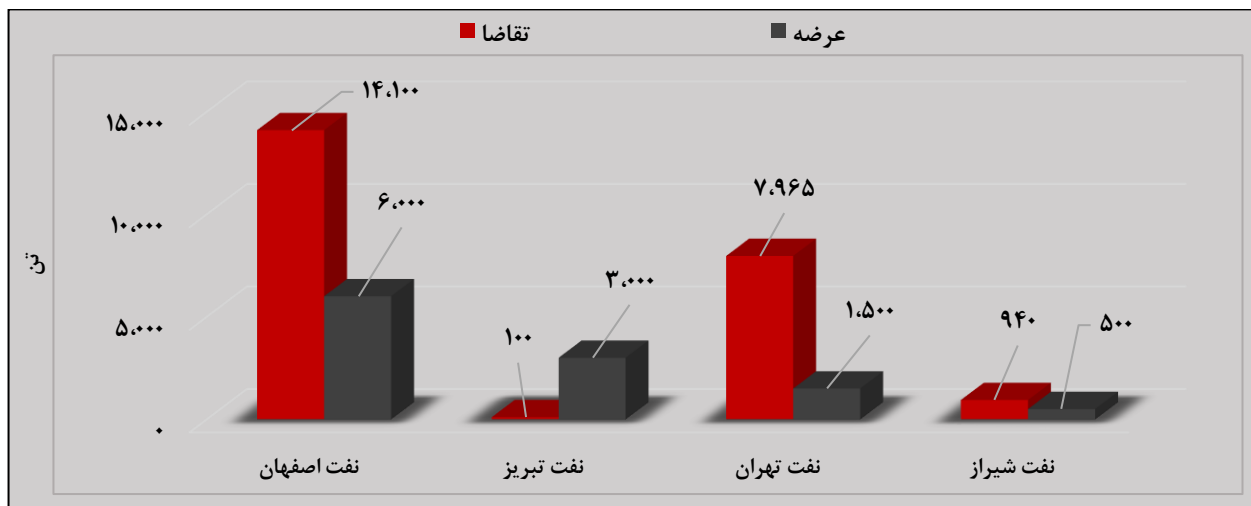
در مجموع، بازار آیزوفید در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ تحت عرضه ۱۵ هزار تنی پالایش نفت بندرعباس شرایط کاملاً متوازنی را تجربه کرد؛ به گونه‌ای که برابری دقیق میان حجم عرضه و تقاضا مانع از شکل‌گیری فشار مازاد در بازار شد و کل محموله بدون رقابت قیمتی و دقیقاً در سطح نرخ پایه ۱۱۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم به فروش رسید. این وضعیت باثبات، نشان‌دهنده انطباق کامل عرضه‌کننده با نیاز بازار در این بازه زمانی است.

۴. آیزوریسایکل

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، آیزوریسایکل در بورس انرژی ایران توسط چهار پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت اصفهان با عرضه ۶ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. در مقابل، کمترین حجم عرضه مربوط به پالایش نفت شیراز با ۵۰۰ تن بوده و پالایش نفت تهران و پالایش نفت تبریز نیز هر یک به ترتیب ۱ هزار و ۵۰۰ تن و ۳ هزار تن آیزوریسایکل عرضه کرده‌اند.

در سمت تقاضا، بررسی معاملات نشان می‌دهد عرضه‌های پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز با کسری عرضه مواجه بوده‌اند. در این میان، کسری عرضه پالایش نفت اصفهان و پالایش نفت تهران قابل توجه بوده است؛ به‌طوری‌که پالایش نفت اصفهان با کسری عرضه ۸ هزار و ۱۰۰ تنی روبه‌رو شد و بیش از ۵۷ درصد از تقاضای ثبت شده برای این محصول بدون پوشش باقی ماند. همچنین، در عرضه پالایش نفت تهران، کسری عرضه به ۶ هزار و ۴۶۵ تن رسید و بیش از ۸۱ درصد از تقاضا تأمین نشد. در مقابل، برای آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه ۳ هزار تن، تنها ۱۰۰ تن تقاضا به ثبت رسید و در نتیجه، این عرضه با مازاد ۲ هزار و ۹۰۰ تنی مواجه شد. بر این اساس، بازار آیزوریسایکل در هفته چهارم مهرماه با تفاوت محسوسی در میزان جذب عرضه‌ها همراه بود؛ به‌گونه‌ای که عرضه‌های اصفهان و تهران با کسری قابل توجه مواجه شدند، درحالی‌که بخش عمده عرضه تبریز بدون متقاضی باقی ماند.

شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

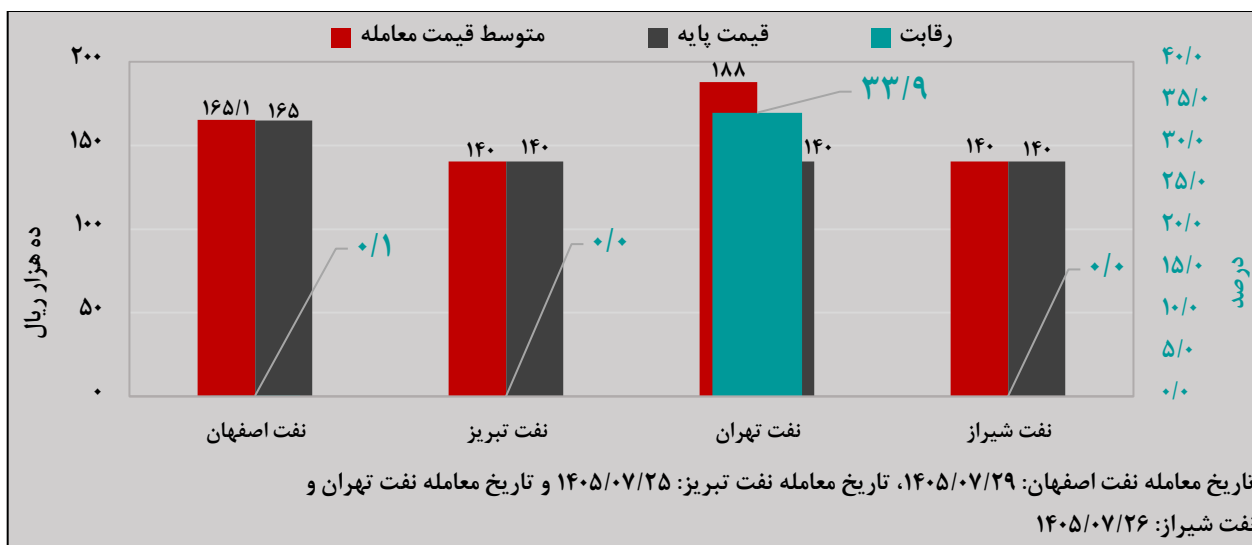

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات آیزوریسایکل در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که پالایشگاه‌های عرضه‌کننده، متناسب با میزان فشار تقاضا برای محصول خود، با سطوح متفاوتی از رقابت قیمتی مواجه شدند. در این میان، آیزوریسایکل پالایش نفت تهران، تحت تأثیر فشار تقاضای قابل توجه، با رقابت قیمتی ۳۳/۹ درصدی نسبت به قیمت پایه مواجه شد و در نهایت به قیمت ۱۸۸ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. همچنین، در عرضه پالایش نفت اصفهان نیز رقابت قیمتی مثبت، اما ناچیز، به میزان ۰/۱ درصد شکل گرفت.

در مقابل، با وجود کسری عرضه در عرضه پالایش نفت شیراز، فشار تقاضا محدود بود و به رقابت قیمتی منجر نشد؛ از این رو، محصول این پالایشگاه در سطح قیمت پایه معامله شد. همچنین، آیزوریسایکل پالایش نفت تبریز، با توجه به مازاد عرضه قابل توجه و نبود فشار تقاضای مؤثر، بدون رقابت قیمتی و در نرخ پایه به فروش رسید. بر این اساس، در هفته چهارم مهرماه، شدت رقابت قیمتی بیش از هر چیز تابع میزان فشار تقاضا در عرضه‌های مختلف بود؛ به طوری که رقابت قابل توجه در عرضه تهران در مقابل معاملات بدون رقابت اصفهان، شیراز و تبریز قرار گرفت.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی آیزوریسایکل به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

در مجموع، بررسی معاملات آیزوریسایکل در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده عدم توازن قابل توجه در وضعیت عرضه و تقاضا میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده و تفاوت محسوس در میزان جذب محصولات آن‌هاست. در حالی که عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تهران با کسری قابل توجه و پوشش نیافتن بخش عمده تقاضا همراه بوده و این وضعیت به‌ویژه در عرضه تهران به رقابت قیمتی چشمگیر منجر شده است، عرضه پالایش نفت شیراز با وجود کسری، از فشار تقاضای کافی برای ایجاد رقابت برخوردار نبوده است. در سوی دیگر، مازاد عرضه پالایش نفت تبریز و جذب بسیار محدود محصول آن، بیانگر ضعف تقاضا برای عرضه این پالایشگاه در هفته مورد بررسی است. بنابراین، بازار آیزوریسایکل در این هفته از یک الگوی یکپارچه در جذب عرضه‌ها پیروی نکرده و شدت تقاضا و رقابت قیمتی به‌طور محسوسی به شرایط عرضه هر پالایشگاه وابسته بوده است؛ موضوعی که ضرورت توجه به تفاوت شرایط بازار و میزان تقاضای مؤثر در ارزیابی وضعیت تأمین این محصول را برجسته می‌کند.

۵. حلال‌ها

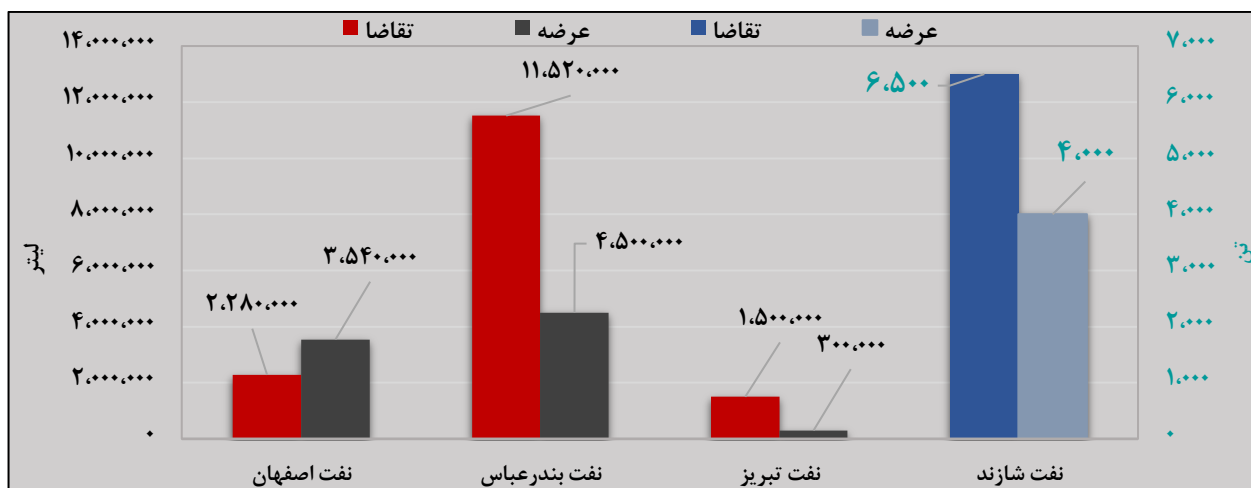
حلال‌های ۴۰۲، ۴۰۴، ۵۰۲ و ۵۰۳ در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ در بورس انرژی ایران عرضه شدند که در ادامه، وضعیت معاملات هر یک از این حلال‌ها به تفکیک تولیدکننده‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵-۱. حلال ۴۰۲

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، حلال ۴۰۲ در بورس انرژی ایران توسط چهار پالایشگاه شامل نفت اصفهان، نفت بندرعباس، نفت تبریز و پالایش نفت امام خمینی (شازند) عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد پالایش نفت شازند با عرضه ۴ هزار تن، بیشترین حجم عرضه این محصول را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده به خود اختصاص داده است. پس از آن، پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۳ هزار و ۴۸۸ تن (معادل ۴ میلیون و ۵۰۰ هزار لیتر) و پالایش نفت اصفهان با عرضه ۲ هزار و ۷۴۴ تن (معادل ۳ میلیون و ۵۴۰ هزار لیتر) قرار دارند. در مقابل، کمترین حجم عرضه مربوط به پالایش نفت تبریز با ۲۳۳ تن (معادل ۳۰۰ هزار لیتر) بوده است.

در سمت تقاضا، بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد به‌جز پالایش نفت اصفهان که با مازاد عرضه ۹۷۷ تنی مواجه شد، سایر عرضه‌ها با کسری عرضه همراه بودند. در این میان، پالایش نفت بندرعباس با ثبت تقاضای ۸ هزار و ۹۲۸ تنی (معادل ۱۱ میلیون و ۵۲۰ هزار لیتر)، بیشترین حجم تقاضا را به خود اختصاص داد؛ به‌طوری‌که کسری عرضه این پالایشگاه به ۵ هزار و ۴۴۱ تن رسید و حدود ۶۱ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند. همچنین، در عرضه پالایش نفت تبریز، با وجود عرضه محدود ۲۳۳ تن، کسری عرضه ۹۳۰ تنی به ثبت رسید و حدود ۸۰ درصد از تقاضای این محصول تأمین نشد. بر این اساس، بازار حلال ۴۰۲ در هفته چهارم مهرماه با تفاوت محسوسی در وضعیت عرضه و تقاضای پالایشگاه‌ها همراه بود؛ به‌گونه‌ای که در کنار مازاد عرضه اصفهان، عرضه‌های بندرعباس و تبریز با فشار تقاضا و کسری قابل توجه مواجه شدند.

شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای حلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

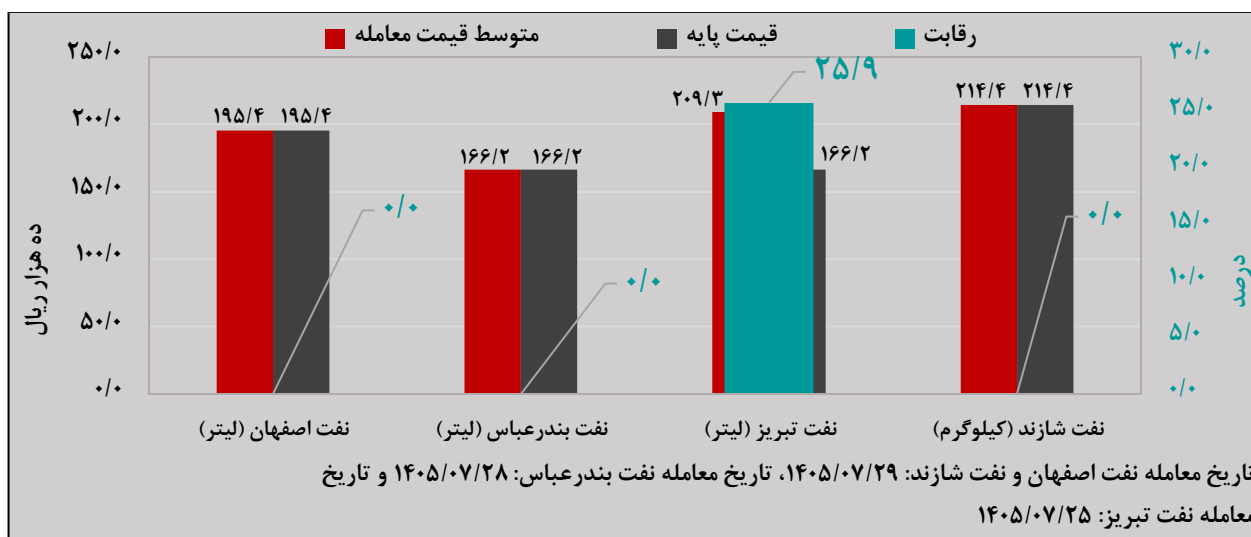

مأخذ: بورس انرژی ایران.

بررسی قیمت‌های پایه و قیمت معاملات حلال ۴۰۲ در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود فشار تقاضا در عرضه‌های پالایش نفت بندرعباس، تبریز و شازند، این فشار تنها در عرضه پالایش نفت تبریز به شکل‌گیری رقابت قیمتی منجر شده است. در این میان، حلال ۴۰۲ پالایش نفت تبریز، به دلیل محدودیت قابل توجه در حجم عرضه و فشار تقاضای بالا، با رقابت قیمتی ۲۵/۹ درصدی نسبت به قیمت پایه مواجه شد و در نهایت به قیمت ۲۰۹ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۲۷۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم) معامله شد. در مقابل، با وجود فشار تقاضا در عرضه‌های پالایش نفت

بندرعباس و شازند، این فشار به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه منجر نشد و محصولات این دو پالایشگاه بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شدند. همچنین، خلال ۴۰۲ پالایش نفت اصفهان، با توجه به مازاد عرضه و نبود فشار تقاضا، بدون رقابت قیمتی و در نرخ پایه به فروش رسید. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، افزایش قیمت معاملات نسبت به نرخ پایه صرفاً در عرضه پالایش نفت تبریز رخ داد و در سایر عرضه‌ها، قیمت معاملات در سطح پایه باقی ماند.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی خلال ۴۰۲ به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

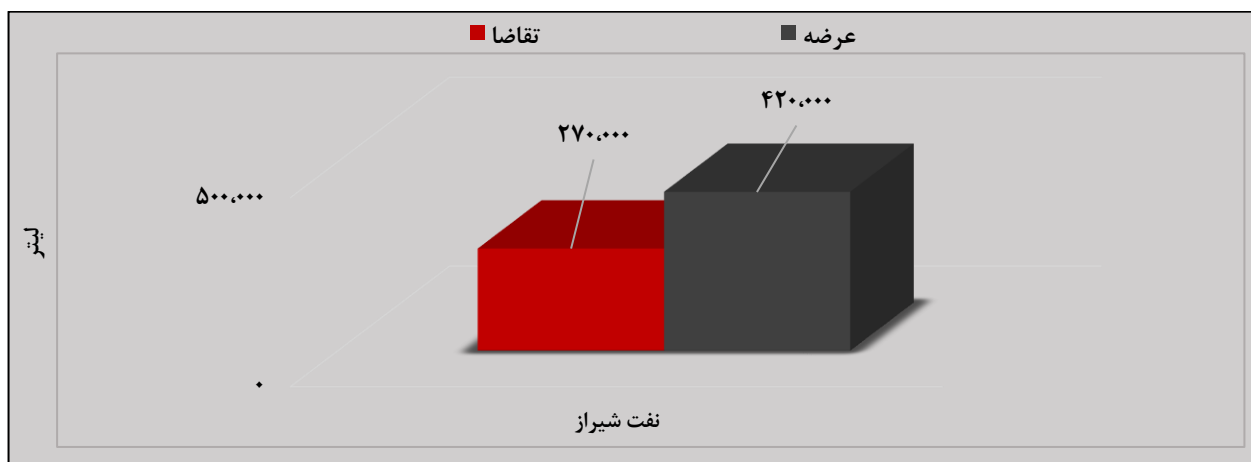

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۲-۵. خلال ۴۰۴

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، خلال ۴۰۴ پس از نزدیک به یک ماه وقفه، مجدداً توسط شرکت پالایش نفت شیراز در بورس انرژی ایران عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد این پالایشگاه ۴۲۰ هزار لیتر خلال ۴۰۴ (معادل ۳۲۶ تن) عرضه کرده است که در مقابل آن، ۲۷۰ هزار لیتر (معادل ۲۰۹ تن) تقاضا به ثبت رسیده است. بر این اساس، عرضه خلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز با مازاد عرضه ۱۱۷ تنی مواجه بوده است.

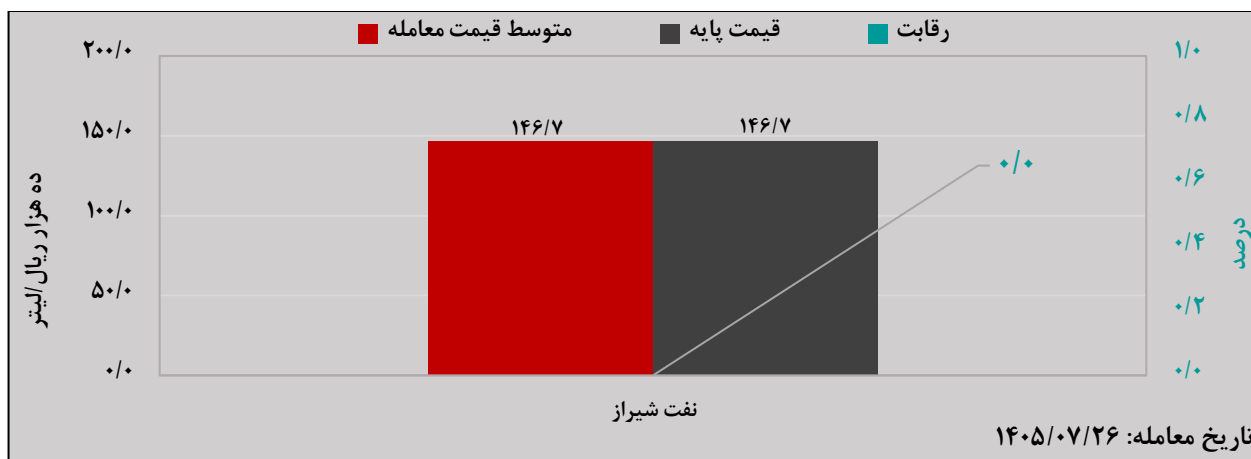
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی متوسط قیمت معامله و قیمت پایه عرضه خلال ۴۰۴ پالایش نفت شیراز در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به شکل‌گیری مزاد عرضه و نبود فشار تقاضا، این محصول بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه عرضه معامله شده است؛ به گونه‌ای که قیمت معامله آن ۱۴۶ هزار و ۷۰۰ تومان به ازای هر لیتر (معادل ۱۸۹ هزار و ۳۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم) ثبت شد. بر این اساس، رقابت قیمتی خلال ۴۰۴ در هفته مورد بررسی صفر درصد بوده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی خلال ۴۰۴ شرکت پالایش نفت شیراز؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

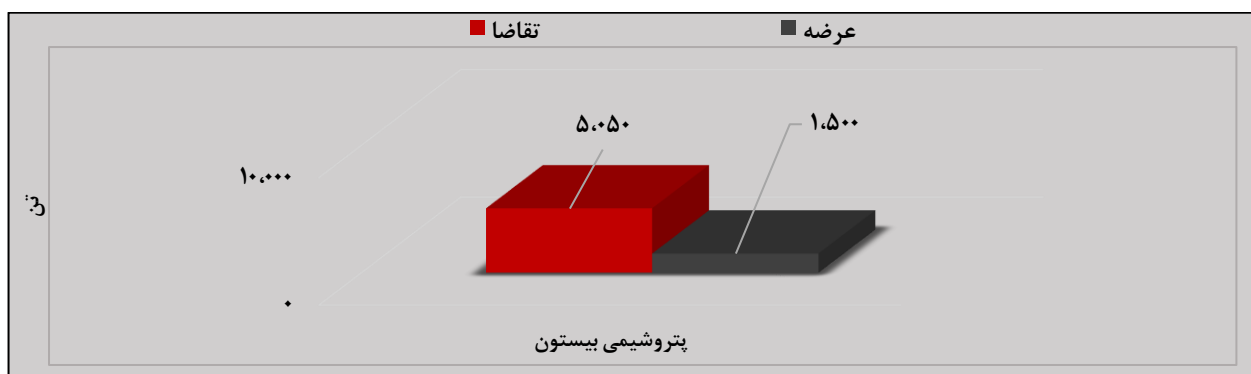

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۳. خلال ۵۰۲

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، خلال ۵۰۲ در بورس انرژی ایران تنها توسط پتروشیمی بیستون عرضه شد. این شرکت یک‌هزار و ۵۰۰ تن از این محصول را عرضه کرد که در مقابل آن، تقاضایی قابل توجه به میزان ۵ هزار و ۵۰ تن به ثبت رسید. بر این اساس، عرضه خلال ۵۰۲ پتروشیمی بیستون با کسری ۳ هزار و ۵۵۰ تنی مواجه شد و بیش از ۷۰ درصد از تقاضای ثبت شده بدون پوشش باقی ماند؛ موضوعی که بیانگر فشار قابل توجه تقاضا در بازار این محصول در هفته مورد بررسی است.

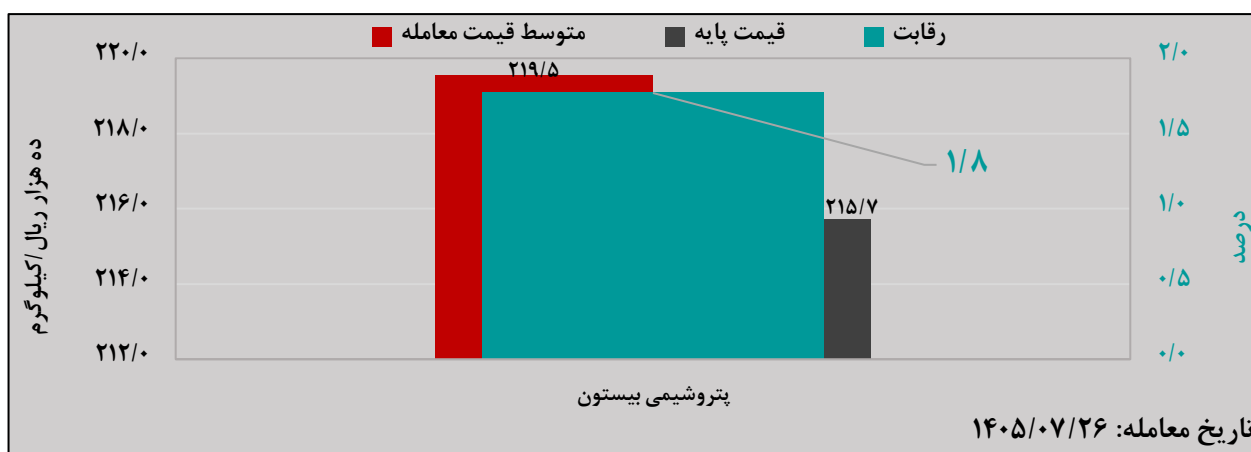
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۵۰۲ شرکت پتروشیمی بیستون؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معامله خلال ۵۰۲ پتروشیمی بیستون در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود شکل‌گیری فشار قابل توجه تقاضا نسبت به حجم عرضه، رقابت قیمتی در سطح محدودی باقی مانده است؛ به‌گونه‌ای که این محصول با رقابت ۱/۸ درصدی نسبت به قیمت پایه و در نهایت به نرخ ۲۱۹ هزار و ۵۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، با وجود کسری قابل توجه عرضه و پوشش نیافتن بیش از ۷۰ درصد تقاضای ثبت‌شده، افزایش قیمت معامله نسبت به نرخ پایه بسیار محدود بوده و قیمت نهایی همچنان در محدوده‌ای نزدیک به قیمت پایه قرار داشته است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی خلال ۵۰۲ شرکت پتروشیمی بیستون؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

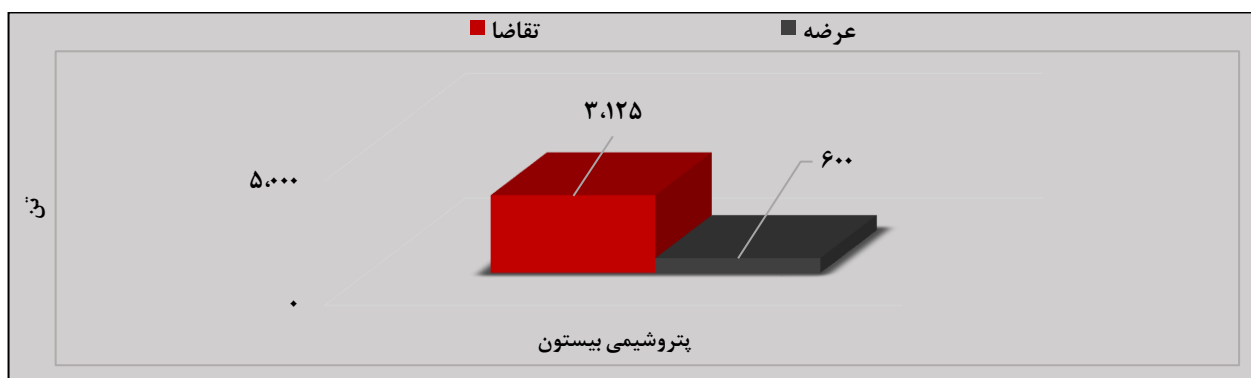

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

۵-۴. خلال ۵۰۳

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، خلال ۵۰۳ در بورس انرژی ایران تنها توسط پتروشیمی بیستون عرضه شد. این شرکت ۶۰۰ تن از این محصول را عرضه کرد که در مقابل آن، تقاضایی قابل توجه به میزان ۳ هزار و ۱۲۵ تن به ثبت رسید. بر این اساس، عرضه خلال ۵۰۳ پتروشیمی بیستون با کسری ۲ هزار و ۵۲۵ تنی مواجه شد و حدود ۸۱ درصد از تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی ماند؛ موضوعی که بیانگر محدودیت قابل توجه عرضه در برابر تقاضای بازار این محصول در هفته مورد بررسی است.

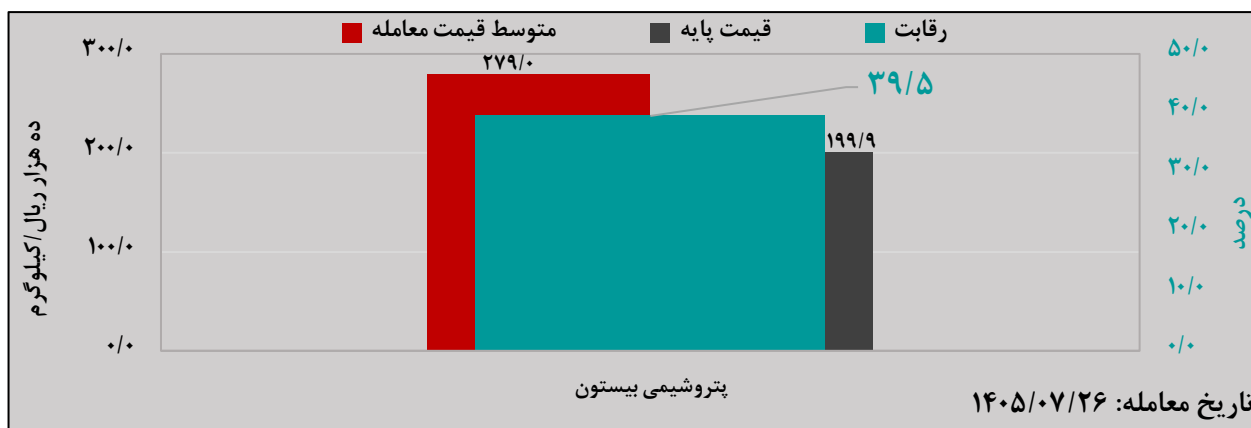
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای خلال ۵۰۳ شرکت پتروشیمی بیستون؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و متوسط قیمت معاملات حلال ۵۰۳ پتروشیمی بیستون در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که فشار قابل توجه تقاضا برای این محصول به شکل‌گیری رقابت قیمتی بالا منجر شده است؛ به گونه‌ای که حلال ۵۰۳ با رقابت قیمتی ۳۹/۵ درصدی نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۲۷۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، محدودیت عرضه در برابر تقاضای ثبت‌شده، علاوه بر باقی ماندن بخش عمده تقاضا بدون پوشش، به افزایش قابل توجه قیمت معامله نسبت به نرخ پایه و تشدید فشار هزینه‌ای بر مصرف‌کنندگان پایین‌دستی این محصول انجامیده است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی حلال ۵۰۳ شرکت پتروشیمی بیستون؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

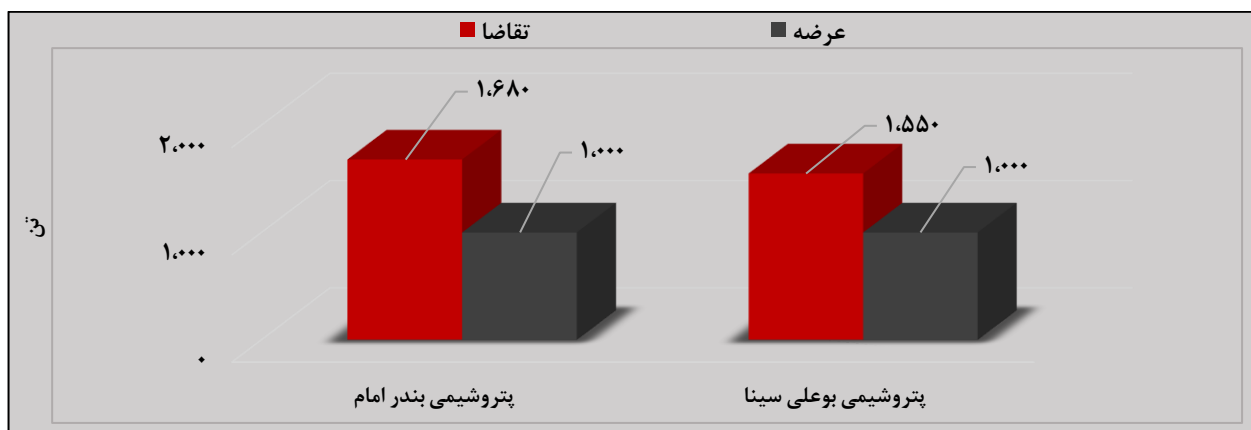
بررسی معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد بازار این محصولات از نظر وضعیت عرضه و تقاضا و همچنین شدت رقابت قیمتی، شرایطی ناهمگون داشته است. در حلال ۴۰۲، با وجود کسری عرضه در برخی مبادی، رقابت قیمتی صرفاً در عرضه پالایش نفت تبریز شکل گرفت و سایر عرضه‌ها در سطح قیمت پایه معامله شدند. در مقابل، حلال ۴۰۴ به دلیل مازاد عرضه و نبود فشار تقاضا، بدون رقابت قیمتی به فروش رسید. در دو محصول حلال ۵۰۲ و ۵۰۳ پتروشیمی بیستون، محدودیت عرضه در برابر تقاضای قابل توجه موجب شد بخش عمده تقاضای ثبت‌شده بدون پوشش باقی بماند؛ با این تفاوت که در حلال ۵۰۲، با وجود کسری ۳ هزار و ۵۵۰ تنی، رقابت قیمتی به ۱/۸ درصد محدود شد، اما حلال ۵۰۳ با رقابت ۳۹/۵ درصدی و قیمت نهایی ۲۷۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. در مجموع، یافته‌های معاملاتی نشان می‌دهد شدت عدم توازن عرضه و تقاضا به تنهایی تعیین‌کننده میزان افزایش قیمت نبوده و تفاوت در رفتار رقابتی خریداران نیز نقش مهمی در شکل‌گیری قیمت نهایی داشته است؛ به طوری که فشار تقاضا در بازار حلال ۵۰۳ بیش از سایر محصولات به افزایش هزینه تأمین برای مصرف‌کنندگان پایین‌دستی منجر شده است.

۶. رافینیت

در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵، رافینیت در بورس انرژی ایران توسط دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا عرضه شد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد هر یک از این شرکت‌ها هزار تن از این محصول را عرضه کرده‌اند؛ با این حال، برخلاف هفته‌های گذشته، هر دو عرضه با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند. در این میان، عرضه

پتروشیمی بندر امام با کسری ۶۸۰ تنی و عرضه پتروشیمی بوعلی سینا با کسری ۵۵۰ تنی همراه بود. بر این اساس، مجموع عرضه ۲ هزار تنی رافینیت در هفته مورد بررسی با مازاد تقاضا مواجه شد و بخشی از تقاضای ثبت شده در هر دو عرضه بدون پوشش باقی ماند.

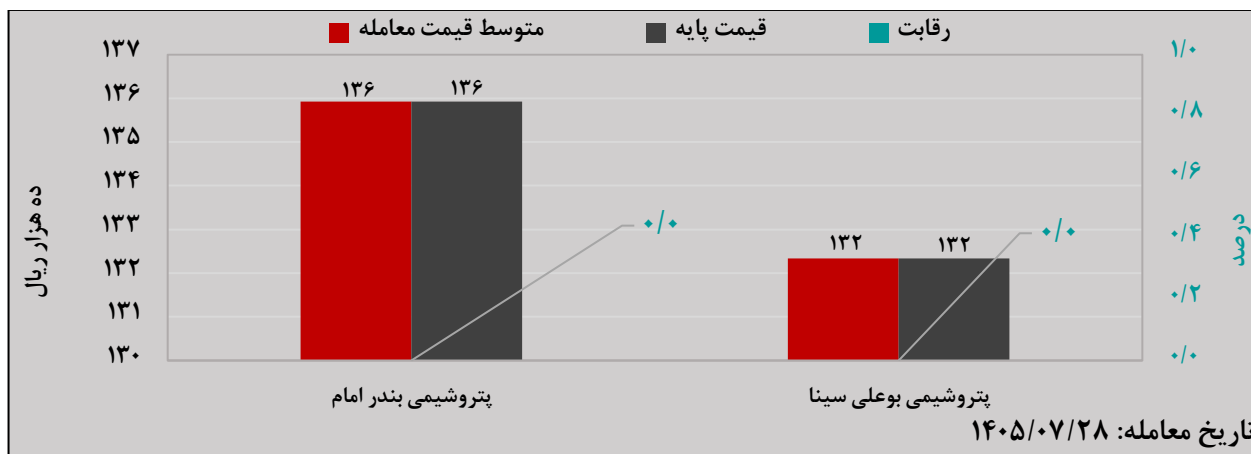
شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت معاملات رافینیت در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با وجود کسری عرضه و شکل‌گیری فشار تقاضا در عرضه‌های هر دو شرکت پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی بوعلی سینا، این فشار به افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه منجر نشده است؛ به گونه‌ای که رافینیت پتروشیمی بندر امام بدون رقابت قیمتی و با نرخ ۱۳۶ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم و رافینیت پتروشیمی بوعلی سینا نیز بدون رقابت و با نرخ ۱۳۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، با وجود مازاد تقاضا در هر دو عرضه، معاملات رافینیت در هفته مورد بررسی در سطح قیمت پایه انجام شده است.

شکل ۱۸. میزان رقابت قیمتی رافینیت به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته چهارم مهر ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس انرژی ایران.

بررسی معاملات رافینیت در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار این محصول پس از دوره‌ای از نبود تقاضای مؤثر، با افزایش تقاضا و شکل‌گیری کسری عرضه در هر دو شرکت پتروشیمی بندر امام و بوعلی سینا مواجه شده است.

این حال، مازاد تقاضای ثبت شده در هیچ یک از دو عرضه به رقابت قیمتی منجر نشد و معاملات هر دو شرکت در سطح قیمت پایه انجام گرفت. این وضعیت نشان می دهد که افزایش تقاضا و محدودیت عرضه در هفته مورد بررسی، برخلاف انتظار به افزایش قیمت معاملات منجر نشده و بازار رافینیت همچنان از نظر رقابت قیمتی در شرایط کم تحرکی قرار داشته است.

جمع بندی

بررسی معاملات خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان می دهد که بازار این محصولات از نظر میزان دسترسی به خوراک، تناسب عرضه و تقاضا و شدت رقابت قیمتی، با شرایط یکسانی مواجه نبوده است. در برخی محصولات، محدودیت عرضه در برابر تقاضای قابل توجه به شکل گیری کسری عرضه و افزایش قیمت معاملات منجر شده، درحالی که در برخی دیگر، با وجود ثبت تقاضای مازاد، معاملات بدون رقابت قیمتی و در سطح نرخ پایه انجام شده اند. همچنین، در تعدادی از عرضه ها، مازاد عرضه یا نبود تقاضای مؤثر نشان دهنده تفاوت محسوس در میزان استقبال خریداران از محصولات و مبادی عرضه مختلف بوده است. در ادامه، وضعیت هر یک از شش گروه محصول از منظر تعادل عرضه و تقاضا و رفتار قیمتی بررسی می شود.

۱. نفتا

بازار نفتا در هفته چهارم مهرماه، پس از وقفه یک هفته ای، با عرضه ۵ هزار تنی بلندینگ نفتا توسط پالایش نفت بندرعباس مجدداً فعال شد. با این حال، ثبت ۸ هزار و ۲۷۵ تن تقاضا و شکل گیری کسری ۳ هزار و ۲۷۵ تنی نشان داد که حجم عرضه پاسخگوی نیاز ثبت شده بازار نبوده است. این عدم توازن به رقابت قیمتی مثبت ۴/۳ درصدی و معامله محصول با نرخ ۲۰۷ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم منجر شد. بنابراین، بازار نفتا در هفته مورد بررسی با فشار تقاضا و محدودیت نسبی عرضه همراه بود و این شرایط، هزینه تأمین خوراک را برای خریداران افزایش داد.

۲. MTBE

معاملات MTBE در هفته چهارم مهرماه همچنان تحت تأثیر محدودیت عرضه پتروشیمی شیمی بافت قرار داشت. در این هفته، در برابر عرضه ۴۰۰ تنی، ۱ هزار و ۶۴۰ تن تقاضا به ثبت رسید و کسری عرضه ۱ هزار و ۲۴۰ تنی موجب شد بیش از ۷۵ درصد تقاضای ثبت شده بدون پوشش باقی بماند. همچنین، رقابت قیمتی مثبت ۵۳/۵ درصدی و ثبت قیمت نهایی ۵۹۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم، از تداوم فشار تقاضا و افزایش قابل توجه هزینه تأمین این محصول حکایت داشت. هرچند شدت رقابت نسبت به هفته قبل کاهش یافته بود، اما همچنان فاصله میان حجم عرضه و تقاضا، یکی از مهم ترین ویژگی های بازار MTBE محسوب می شد.

۳. آیزوفید

برخلاف نفتا و MTBE، بازار آیزوفید در هفته چهارم مهرماه شرایط متوازنی را تجربه کرد. عرضه ۱۵ هزار تنی پالایش نفت بندرعباس دقیقاً با همین میزان تقاضا مواجه شد و کل محصول عرضه شده بدون کسری یا مازاد به فروش رسید. همچنین، نبود فشار تقاضای مازاد موجب شد معاملات بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه ۱۱۸ هزار تومان به ازای

هر کیلوگرم انجام شود. این وضعیت نشان‌دهنده تناسب حجم عرضه با تقاضای ثبت‌شده در عرضه مورد بررسی و ثبات نسبی شرایط تأمین آیزوفید در این هفته است.

۴. آیزوریسایکل

بازار آیزوریسایکل در هفته چهارم مهرماه با ناهمگونی قابل توجه در وضعیت عرضه و تقاضای پالایشگاه‌های مختلف همراه بود. درحالی‌که عرضه‌های پالایش نفت اصفهان و تهران با کسری قابل توجه مواجه شدند و به ترتیب بیش از ۵۷ و ۸۱ درصد از تقاضای ثبت‌شده آن‌ها بدون پوشش باقی ماند، عرضه پالایش نفت تبریز با مازاد ۲ هزار و ۹۰۰ تنی روبه‌رو شد که از جذب محدود محصول این پالایشگاه حکایت داشت. در بخش قیمت نیز بیشترین رقابت مربوط به پالایش نفت تهران با ۳۳/۹ درصد بود؛ در مقابل، معاملات اصفهان، شیراز و تبریز با رقابت صفر یا بسیار محدود انجام شدند. بنابراین، وضعیت بازار آیزوریسایکل بیش از آنکه تابع یک روند عمومی در سطح محصول باشد، تحت تأثیر تفاوت میزان تقاضای مؤثر برای عرضه‌های هر پالایشگاه قرار داشت.

۵. حلال‌ها

معاملات حلال‌های پالایشگاهی در هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده ناهمگونی در وضعیت عرضه و تقاضا و شدت رقابت قیمتی میان گریدهای مختلف بود. در حلال ۴۰۲، با وجود کسری عرضه در سه پالایشگاه، رقابت قیمتی صرفاً در عرضه پالایش نفت تبریز و به میزان ۲۵/۹ درصد شکل گرفت؛ درحالی‌که حلال ۴۰۴ با مازاد عرضه و بدون رقابت معامله شد. در مقابل، حلال‌های ۵۰۲ و ۵۰۳ پتروشیمی بیستون با کسری عرضه قابل توجه مواجه شدند، اما شدت رقابت در آن‌ها متفاوت بود؛ به‌طوری‌که رقابت حلال ۵۰۲ به ۱/۸ درصد محدود ماند، درحالی‌که حلال ۵۰۳ با رقابت ۳۹/۵ درصدی و قیمت نهایی ۲۷۹ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد. بر این اساس، حلال ۵۰۳ بیشترین فشار تقاضا و افزایش هزینه تأمین را در میان گریدهای مورد بررسی تجربه کرد.

۶. رافینیت

بازار رافینیت در هفته چهارم مهرماه، پس از دوره‌ای از نبود تقاضای مؤثر در عرضه‌های پتروشیمی بندر امام و بوعلی سینا، با بازگشت تقاضا مواجه شد. هر یک از این دو شرکت هزار تن از محصول را عرضه کردند، اما تقاضای ثبت‌شده برای عرضه بندر امام و بوعلی سینا به ترتیب با کسری ۶۸۰ و ۵۵۰ تنی همراه بود. با وجود این، افزایش تقاضا و شکل‌گیری کسری در هر دو عرضه به رقابت قیمتی منجر نشد و محصولات با قیمت‌های پایه ۱۳۶ و ۱۳۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شدند. بنابراین، اگرچه نشانه‌های بهبود تقاضا در بازار رافینیت مشاهده شد، اما این تغییر هنوز به افزایش فشار رقابتی و رشد قیمت معاملات منجر نشده است.

در مجموع، معاملات هفته چهارم مهرماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تفاوت معنادار در وضعیت عرضه و تقاضای خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی بود؛ به‌طوری‌که نفتا، MTBE و حلال ۵۰۳ به دلیل محدودیت عرضه و فشار تقاضا با کسری عرضه و افزایش قیمت مواجه شدند، درحالی‌که آیزوفید در شرایط تعادل عرضه و تقاضا و رافینیت بدون رقابت قیمتی معامله شدند. همچنین، بازار آیزوریسایکل و سایر گریدهای حلال از ناهمگونی در میزان جذب عرضه‌ها و شدت رقابت برخوردار بودند. این شرایط نشان می‌دهد که دسترسی به خوراک مورد نیاز واحدهای هیدروکربنی، علاوه بر استمرار عرضه،

به تناسب حجم عرضه با نیاز مصرف‌کنندگان و رفتار رقابتی خریداران وابسته است؛ ازاین‌رو، پایش مستمر معاملات این محصولات در کنار الزامات کد عمومی «هیدروکربن سبک/سنگین حاصل از بلندینگ»، برای شناسایی محدودیت‌های تأمین، ارزیابی فشارهای هزینه‌ای و برنامه‌ریزی تولید واحدهای پایین‌دستی اهمیت دارد.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful

and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>